

Terugkoppeling Politieke moties – C117

Sinds het laatste congres (Congres 117) waar politieke moties werden ingediend, is het kabinet gevallen, een nieuw verkiezingsprogramma opgesteld en een nieuwe Tweede Kamerfractie gevormd. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma hebben we geprobeerd zoveel mogelijk aangenomen politieke moties van de afgelopen jaren te integreren. Het kan zijn dat het Landelijk Bestuur bepaalde moties niet heeft meegenomen, bijvoorbeeld omdat ze te gedetailleerd waren. Sommige moties zijn echter alsnog verwerkt via aangenomen amendementen op het verkiezingsprogramma. Daarnaast is het mogelijk dat de Tweede Kamerfractie er aandacht aan heeft besteed, maar dat dit niet in het verkiezingsprogramma is opgenomen.

Actueel politieke moties

Congresnr.	Titel	Advies	Besluit
APM 117.02	Behoud de verhoging basisbeurs Overnemen Aangenomen	Overnemen	Aangenomen
APM 117.03	Onderzoek impact blurring met alcohol op volksgezondheid, openbare orde & veiligheid	Overnemen	Aangenomen

Moties op het congres

Congresnr.	Titel	Advies	Besluit
PM 117.C01	Steun wederopbouw Oekraïne	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C02	De muur om Europa	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C03	Verlaging kiesgerechtigde leeftijd tot 16 jaar	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C05	Proef veilig digitaal stemmen voor Nederlanders in het buitenland	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C06	D66 initiatiefwet Voltooid Leven	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C07	Naar een ambitieuze campagne voor biologische landbouw	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C11	Afbouw belastingvoordelen op fossiele brandstoffen	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C12	Rechtvaardige en uitvoerbare vermogensbelasting	Neutraal	Aangenomen
PM 117.C13	Stop stikstofblokkade van klimaatprojecten	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C15	Lelylijn naar Hamburg	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C16	Lelylijn voor 2035	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C17	Auteursrecht AI	Overnemen	Aangenomen
PM 117.C18	Het recht op Kunst en Cultuur is een grondrecht	Overnemen	Aangenomen

Digitale moties

Congresnr.	Titel	Advies	Besluit
PM 117.D01	Stok-achter-de-deur bij de aanpak van nationale crises	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D02	Betere subsidieregelingen voor meer circulaire duurzaamheidsoplossingen	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D03	Prioriteits voor vervanging kolencentrale	Neutraal	Aangenomen
PM 117.D04	ETS2 voor klimaatrechtvaardigheid	Neutraal	Aangenomen

PM 117.D05	Benut rioolslib voor een circulaire economie	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D06	Wacht niet tot 2027 met invoering van ETS2	Neutraal	Aangenomen
PM 117.D07	Groene waterstof op Curacao en Aruba	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D08	Kosten van overheidsgaranties m.b.t. energiescenario's	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D09	Benut agrarische kennisnetwerken als essentieel onderdeel van de landbouwtransitie	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D10	GLB voor Vee? Weg ermee!	Overnemen	Aangenomen
PM 117.D11	Faciliteren psychedelische therapieën	Overnemen	Aangenomen

APM117.02

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Behoud de verhoging basisbeurs**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Kalle Duvekot

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de Tweede Kamerfractie van D66 op 24 November een motie heeft ingediend die het kabinet oproept om de basisbeurs met twee extra jaren te verhogen;
- de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap daarop heeft aangegeven voornemens te zijn deze verhoging te bewerkstelligen;
- de Tweede Kamerfractie de motie na toezegging van de Minister niet in stemming heeft laten brengen;
- de Tweede Kamerfractie van D66 zelfs een amendement op het wetsvoorstel herinvoering basisbeurs heeft ingediend om de tijdelijke verhoging van de basisbeurs mogelijk te maken;
- de Tweede Kamerfractie van D66 voor deze verhoging steun genoot van de fracties van het CDA en de ChristenUnie;
- de toegezegde verhoging bij de voorjaarsnota van 2023 niet gerealiseerd gaat worden;
- door de verhoging niet uit te voeren de tekorten op de Rijksbegroting gedicht worden met geld bestemd voor onderwijs;

overwegende dat:

- D66 stelt de onderwijspartij te zijn;
- er wederom een belofte rondom de studiefinanciering niet nagekomen wordt door het Kabinet;
- veel (toekomstige) studenten rekenden op deze beloofde verhoging;
- zonder de verhoging het vervolgonderwijs minder toegankelijk wordt voor alle jongeren;
- de oorspronkelijke motie met de oproep tot verhogen nu ongedekt is en niet alsnog in stemming gebracht kan worden in de Tweede Kamer;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- de verhoging van de basisbeurs voor de studie jaren 2024 en 2025 te regelen bij Prinsjesdag, net zoals vorig jaar;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
<p>Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Daarin is deze motie verwerkt op pagina 109, waarin we de tijdelijke verhoging van 165 euro permanent maken.</p> <p>Bij de behandeling van de begroting in januari 2024 heeft de Tweede Kamerfractie met de SP een amendement ingediend om de basisbeurs ook voor het jaar 2024-2025 te verhogen. JOB-MBO, ISO en LSVb hebben een brandbrief gestuurd aan de gehele</p>

Kamer om voor het amendement te stemmen. Helaas is dit voorstel weggestemd. Het structureel verhogen van de basisbeurs blijft een prioriteit voor de Tweede Kamerfractie.

Titel motie: **Onderzoek impact blurring met alcohol op volksgezondheid, openbare orde veiligheid**

Indiener: Bart Takkenberg e.a.
Woordvoerder: Bart Takkenberg

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Kamerlid Aartsen de nota van wijziging van het initiatiefwetsvoorstel mengformules pas op 14 april aan de Kamer heeft gestuurd;
- dit na de deadlinesluiting voor het indienen van congresmoties was;
- Dhr. Aartsen aangeeft geen negatieve impact te verwachten door mengformules met alcohol (=blurring) terwijl onderzoek dit weerlegt en experts en uitvoerders dit betwisten;
- het initiatiefwetsvoorstel vóór of vlak na het zomerreces plenair behandeld wordt en dit voor een volgend D66-congres plaatsvindt;
- in het Coalitieakkoord staat dat mengformules worden toegestaan door het reguleren van 'blurring', waarbij streng wordt toegezien op alcoholmisbruik;

overwegende dat:

- dit initiatiefwetsvoorstel bedoeld is om leegstand te verminderen, terwijl deze is gedaald;
- In het Preventieakkoord staat dat problematisch alcoholgebruik moet worden teruggedrongen;
- dit initiatiefwetsvoorstel tot gevolg kan hebben dat alcoholgebruik toeneemt onder risicogroepen: kinderen, jongeren, jongvolwassenen en mensen met (gevoeligheid voor) verslavingsproblematiek;
- RIVM en Trimbos stellen dat meer verkooppunten leidt tot meer gebruik;
- door mengformules de beschikbaarheid van alcohol significant zal toenemen, niet alleen bij een kapper of kledingzaak, maar ook in de supermarkt, bouwmarkt etc;
- onderzoek zeer duidelijk heeft uitgewezen dat het aannemelijk is dat alcoholconsumptie door mengformules negatieve effecten heeft op de volksgezondheid, openbare orde en verkeersveiligheid;
- deze negatieve effecten zwaarder wegen dan de mogelijke positieve effecten voor ondernemers;
- een verbod op mengformules met alcohol destijds door wijlen minister Els Borst vanwege bovengenoemde argumenten specifiek in de Alcoholwet is opgenomen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- het standpunt in te nemen dat meer onderzoek naar de effecten van mengformules op de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid en de uitvoerbaarheid van de handhaving nodig is, vóór de stemming over het initiatiefwetsvoorstel mengformules, dat verstrekking van alcohol op plaatsen waar dit nu niet mag mogelijk maakt (=blurring);

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet concreet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie.

De behandeling van de initiatiefwet van de VVD heeft tot op heden geen vervolg gekregen. Als deze wordt hervat zal de Tweede Kamerfractie handelen in lijn met deze motie.

PM117.C01

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Steun wederopbouw Oekraïne**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Maarten Tollenaar

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Oekraïne veel schade oploopt door de voortdurende invasie door de Russische Federatie;
- Oekraïne kandidaat-lidstaat van de EU is;
- de criteria voor het toetreden van de Europese Unie, de criteria van Kopenhagen, onder andere eisen stellen aan de economie en de democratische rechtsstaat en instituten van een land;

overwegende dat:

- de criteria van Kopenhagen niet aan de kant moeten worden gezet, ook niet voor Oekraïne;
- de schade die Oekraïne nu lijdt door de Russische invasie, schade is die wordt geleden in de verdediging van de gehele vrije wereld;
- de schade die Oekraïne nu lijdt het lastiger zal maken om te voldoen aan de economische eisen voor toetreding van de EU;
- een politiek klimaat na een oorlog niet bevorderlijk is voor de democratische instituten en rechtsstaat;
- Europa na de Tweede Wereldoorlog zo snel haar economieën en instituten kon opbouwen in geen kleine mate door het Marshallplan;

roept de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- zich in te zetten om via de Europese Unie en haar leden een ontwikkelingsplan, bestaand uit onder meer giften en gulle leningen voor Oekraïne moeten opstellen, met als doelstelling de wederopbouw van Oekraïne en om Oekraïne zo snel mogelijk aan de criteria van Kopenhagen te laten voldoen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Daarin is deze motie verwerkt op onder andere pagina 220, waarin we stellen dat wij onze langjarige steun aan Oekraïne versterken waar mogelijk. Daarnaast is er constante parlementaire inzet, zoals het vrijmaken van extra geld voor wederopbouw op de begroting BHOS en Nederlandse inzet voor steun aan langjarige trajecten van de IMF en Wereldbank, in combinatie met steun voor het EU-lidmaatschap. Ook zetten we ons in dat Russische tegoeden geconfisqueerd worden, en ingezet worden voor de wederopbouw van Oekraïne.

Titel motie: **De muur om Europa**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Maria Olthaar

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Er een blijvende grove schending van mensenrechten is aan de grenzen van de Europese Unie, dit is onder andere gerapporteerd door Human Rights Watch;
- Frontex duurzaam niet in staat is gebleken om op een humane manier migratie te managen;

overwegende dat:

- Fysieke grensomheiningen naar alle waarschijnlijkheid schrijnende situaties aan de Europese grenzen enkel frequenter zullen maken;
- er geen transparantie is over de handelingen die Frontex verricht bij het bewaken van de EU grenzen;
- Er met een gedeelde Europese buitengrens behoefte is aan een gezamenlijke, goed functionerende grens- en kustwachtagentschap waarop effectief toezicht wordt uitgeoefend en dat handelt met respect voor mensenrecht;
- D66 pal zou moeten staan voor humaan asielbeleid;

verzoekt de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement:

- Zich expliciet uit te spreken tegen fysieke omheiningen van de buitengrenzen van de EU;
- Zich in te zetten om de strikte naleving te waarborgen van internationale mensenrechtenwetten en -normen, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, in alle activiteiten van Frontex;
- Zich in Europees verband in te zetten voor meer toezicht en handhaving op de activiteiten van Frontex;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Sinds Congres 117 is het nieuwe verkiezingsprogramma opgesteld in Congres 118. Daarin staat een Europees migratiepact centraal, waarbij op pagina 233 benadrukt wordt dat er geen sprake meer mag zijn van pushbacks – zeker niet door Frontex -, mishandeling of illegale detentie van mensen. Hierbij wordt de bestaande EU-wetgeving over standaarden in alle lidstaten voor opvang en procedures gehandhaafd.

Titel motie: **Verlaging kiesgerechtigde leeftijd tot 16 jaar**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Elise Stroop

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2022 heeft aangegeven de kiesgerechtigde leeftijd niet te willen verlagen naar 16 jaar;
- onderzoek echter laat zien dat ruim driekwart van de jongeren zich niet vertegenwoordigd voelt door de politiek of door de overheid;
- de Raad voor het Openbaar Bestuur bovendien in 2019 adviseerde om in navolging van verschillende andere Europese landen de kiesgerechtigde leeftijd naar 16 te verlagen;

overwegende dat:

- het van groot belang is dat ook bij jongeren het vertrouwen in de politiek en in de overheid groeit;
- een dergelijke groei kansrijker is als jongeren zich beter vertegenwoordigd voelen in de politiek en de overheid;
- het goed is voor de kwaliteit van de democratie als meer jongeren worden betrokken bij de politieke besluitvorming;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om een initiatiefwetsvoorstel tot wijziging van de Grondwet voor te bereiden - zoals voorgesteld door de Raad van het Openbaar Bestuur - om de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen naar 16 jaar;

spreekt uit dat:

- in de aanloop naar deze wetswijziging tevens meer aandacht moet zijn voor meer en beter burgerschapsonderwijs in het voortgezet onderwijs en op het mbo, teneinde de kennis en kunde van jongeren op het terrein van politieke besluitvorming te vergroten;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
<p>Sinds Congres 117 is het nieuwe verkiezingsprogramma opgesteld in Congres 118. Deze motie is direct in het verkiezingsprogramma verwerkt, waarin op pagina 176 is vastgesteld dat de kiesleeftijd waarop je mag stemmen verlaagd moet worden naar 16 jaar.</p> <p>De Tweede Kamerfractie is met de Jonge Democraten gesprekken gestart over het voorbereiden van een voorstel hiertoe. De Tweede Kamerfractie heeft tevens tijdens debatten over onderwijs en burgerschap regelmatig gepleit voor het versterken van het burgerschapsonderwijs.</p>

Titel motie: **Proef veilig digitaal stemmen voor Nederlanders in het buitenland**

Indiener: Ledenvergadering afdeling België-Luxemburg, ledenvergadering afdeling Verenigde Staten

Woordvoerder: Anita Pannebakker

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- In meerdere Europese landen op verschillende wijzen (beperkt) digitaal stemmen is ingevoerd, hetzij voor de gehele bevolking, hetzij voor de burgers in het buitenland;

overwegende dat:

- Het huidige briefstemmen vanuit het buitenland (plus de landen overzee) ontoegankelijk, hoogdrempelig en onveilig is;
- Het huidige briefstemmen bovendien oneerlijk is, omdat de omstandigheden voor het uitbrengen van je stem wereldwijd verschillen;
- Iedere (post)verkiezing tot veel klachten van Nederlanders uit verschillende landen leidt;
- Het volledig, veilig en eerlijk mee kunnen doen aan de Nederlandse democratie voor álle Nederlanders, waar ook ter wereld, een grondrecht is en ook door de OVSE wordt gepropageerd;
- Andere Europese landen, zoals Estland en Frankrijk, digitaal stemmen hebben ingevoerd, al dan niet voor alleen de burgers in het buitenland;
- De regering vorig jaar in juli 2022 als antwoord op gestelde Kamervragen hierover duidelijk heeft laten weten sceptisch en onwelwillend te zijn tot initiatief en onderzoek;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- Tot het indienen van een motie en het overwegen van een initiatiefnota die oproept tot een proef met veilig digitaal stemmen bij de aankomende Europese verkiezingen voor de Nederlanders in het buitenland;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na congres 117 is er een verkiezingsprogramma opgesteld in Congres 118. Daarin is deze motie verwerkt. We stellen op pagina 207 van het verkiezingsprogramma dat er een proef digitaal stemmen wordt ingevoerd voor de Nederlandse stemgerechtigden in het buitenland voor de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen na 2023. In het tijdpad wordt rekening gehouden met de regeldruk en uitvoerbaarheid van het verkiezingsproces.

PM117.C06

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **D66-initiatiefwet Voltooid Leven**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling Senioren en Samenleving

Woordvoerder: Anton van Lijssel

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- dat de behandeling in de Tweede Kamer van de D66-initiatiefwet “Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek”, beter bekend als de “wet Voltooid Leven” al enige tijd geen vooruitgang boekt;

overwegende dat:

- dat veel ouderen een geruster leven leiden als ze de regie over hun eigen leven kunnen blijven houden, zelfs als zij hulpbehoevend worden;
- dat voor ouderen die klaar zijn met het leven hulp bij zelfdoding mogelijk moet zijn;
- dat de wijze waarop middelen en mogelijkheden kunnen worden gevonden om te komen tot (illegale) levensbeëindiging criminalisering in de hand werkt;
- dat de situatie momenteel veel schrijnender en meer criminaliserend is dan na de invoering van de wet Voltooid Leven;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- te bevorderen dat de wet Voltooid Leven zo snel mogelijk door de Tweede Kamer wordt aangenomen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld in Congres 118. We stellen, zoals aangegeven op pagina 92, dat we werken aan het zo snel mogelijk invoeren van het wetsvoorstel Voltooid Leven. De Tweede Kamerfractie is momenteel in afwachting van het advies van de autoriteit persoonsgegevens.

PM117.C07

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Naar een ambitieuzere campagne voor biologische landbouw**

Indiener: Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder: Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de minister van Landbouw, Natuur, en Voedselkwaliteit in het actieplan 'Groei van biologische productie en consumptie' de ambitie heeft om het biologische landbouwareaal te laten groeien van 4% in 2021 naar 15% in 2030;

overwegende dat:

- de groei van het areaal biologische landbouw bij kan dragen aan het oplossen van de stikstofcrisis;
- de Farm To Fork strategie de ambitie heeft om het areaal biologische landbouw in iedere Europese lidstaat te laten groeien tot 25% in 2030;
- de huidige biologische landbouw afhankelijk is van een nichemarkt onder consumenten;
- de verkoop van biologische producten momenteel stagneert door de inflatie en dalende koopkracht;
- Denemarken wereldwijd marktleider in biologisch voedsel is met een marktaandeel van 12% waarbij 40% van de verkochte melk en bijna 100% van de verkochte bananen en babyvoeding in Denemarken biologisch is;
- in veel gevallen is het biologisch voedsel in Denemarken weinig duurder dan gangbaar voedsel;
- dit grote marktaandeel van biologisch voedsel het resultaat is van een duidelijk label voor de promotie, supermarkten zijn ondersteund in de promotie en het stimuleren van de zichtbaarheid van biologische producten en boeren actief geholpen met een conversie-check waarbij gekeken wordt wat nodig is voor de omschakeling naar biologisch;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te spannen om de ambitie voor de groei van het biologisch landbouwareaal in 2030 te verhogen naar 25%;
- zich in te spannen om tussentijdse momenten in te plannen om dit proces te monitoren;
- zich in te spannen om de Deense promotiecampagne als voorbeeld te nemen voor het huidige actieplan met onder andere een duidelijk label voor promotie en een conversie-check voor boeren die willen omschakelen;
- de mogelijkheden te onderzoeken om de prijs voor biologische producten te verlagen om de stagnatie in de verkoop van biologische producten tegen te gaan;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma opgemaakt tijdens Congres 118. De motie over biologische landbouw is hierin verwerkt. Op pagina 160 stellen we dat, in lijn met de Europese Green Deal, D66 inzet op 25 procent biologisch landbouwareaal in 2030.

In de Kamer zetten we ons op allerlei manieren in om het aandeel biologisch te vergroten zoals grondgebonden veehouderij, toewerken naar de afname van bestrijdingsmiddelen, goede regelgeving voor genetische modificatie en een afbouw van kunstmest. We steunen, en dienen moties in, die de afname van biologische producten vergroot. Al deze parallelle paden moeten bijdragen aan het tussendoel om 25% van het Nederlands landbouwareaal biologisch te krijgen.

Titel motie: **Afbouw belastingvoordelen op fossiele brandstoffen**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling D66 Duurzaam

Woordvoerder: Tom Kuhlman

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de lagere belasting op aardgas voor grootverbruikers (4 cent per m³ voor de grootste verbruikers tegenover 49 cent voor huishoudens) een impliciete subsidie vormt op het gebruik van een fossiele brandstof;
- de vrijstelling van accijns op diesel in de visserij evenzeer een impliciete subsidie is;
- de glastuinbouw, ondanks de voorgenomen afschaffing van het verlaagd tarief voor ketelgas per 1 januari 2025, de inperking van de zogenoemde WKK-vrijstelling, nog altijd bevoordeeld wordt in de beprijzing van aardgas ten opzichte van andere sectoren;
- in het kader van de Europese Green Deal al in 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55% verminderd moet zijn ten opzichte van 1990;
- de tot eind 2021 bereikte reductie slechts 22% is;

overwegende dat:

- hiermee, in weerwil van onze klimaatdoelstellingen, nog altijd miljarden worden besteed aan fiscale vrijstellingen voor het gebruik van fossiele brandstoffen;
- de genoemde belastingvoordelen, gezien de grote investeringen in duurzame energie, isolatie van woningen e.d., een perverse prikkel vormen om fossiele brandstoffen te blijven gebruiken;
- bedrijven die deze belastingvoordelen ontvangen tijd nodig hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan lager brandstofverbruik, dan wel aan de overgang op duurzame energie;
- gelet moet worden op behoud van de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven in de Europese context;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te zetten voor een geleidelijke afbouw van directe en indirecte subsidies op fossiele brandstoffen, en de volledige beëindiging daarvan niet later dan 2035, zonder dat dit tot hogere CO₂-uitstoot leidt in andere landen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma opgezet in Congres 118. Deze motie is daarin geïmplementeerd op pagina 11, waarin we aangeven dat we alle subsidies op fossiele energie afbouwen. In de Tweede Kamer heeft de fractie zich ingezet voor een zo spoedig mogelijke afbouw van fossiele subsidies. Mede dankzij onze inzet heeft de regering een afbouwpad per fossiele subsidie gepresenteerd en zijn of worden verschillende fossiele subsidies reeds afgebouwd.

Titel motie: **Rechtvaardige en uitvoerbare vermogensbelasting (aanpassing box-3)**

Indiener: Joris Schuit e.a.

Woordvoerder: Joris Schuit

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- een nieuw box-3-stelsel op basis van werkelijk rendement in de Tweede Kamer wordt behandeld, ingevoerd per 2025 als vermogensaanwasbelasting;
- dit ook belastingheffing over (ongerealiseerde) waardemutaties behelst, waaronder inflatie, en complexiteit toevoegt door verliesverrekening, kostentoe rekening en gebrekkige beschikbaarheid van objectieve (waarderings)gegevens;
- de staatssecretaris recent implementatie en uitvoerbaarheid als structureel problematisch heeft bestempeld, haalbaarheid onzeker is en invoering inmiddels heeft uitgesteld naar 2027, en een alternatieve vermogenswinstbelasting en een gedetailleerder forfaitair stelsel heeft uitgewerkt welke minder maar nog steeds complex zijn;
- verschillende voorstellen in de Kamer een alternatieve vermogensbelasting voorstaan, waaronder de motie van D66 voor een miljonairsbelasting;

overwegende dat:

- de staatssecretaris weet dat geen enkel land op aarde een vermogensaanwasbelasting gebruikt;
- de voorgestelde box-3-alternatieven allen een vlaktaks zijn en feitelijk niets aan (de extremen van) vermogensongelijkheid doen;
- vermogensaanwasbelasting erg complex is, een veelvoud aan informatie behoeft en een groot beroep doet op het doenvermogen van burgers, terwijl vereenvoudiging van het belastingstelsel juist ook een doelstelling was van het coalitieakkoord;
- dit stelsel moeilijk te controleren is, en een significant hogere administratielast oplevert voor de Belastingdienst en ketenpartners, waarbij het handhavingsniveau naar verwachting zal afnemen;
- verhoogde complexiteit en daarmee ontwijkingsmogelijkheden vermogensongelijkheid juist doen toenemen;
- dit alles ten koste gaat van het rechtvaardigheidsgevoel;
- een progressieve vermogensbelasting daarentegen wel haalbaar, uitvoerbaar, eenvoudig, uitlegbaar en rechtvaardig is;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om inzake de box-3-stelselherziening een vermogensbelasting als uitvoerbaar alternatief voor de nu voorgestelde vermogensaanwasbelastingmethodiek uit te (laten) werken;
- hierbij ontwijking via box 2 mee te nemen en gebruik te maken van een progressieve tariefstaffel, bijvoorbeeld per 0.5% stapsgewijs oplopend tot 2% voor grotere vermogens, aangevuld met een significant heffingsvrij vermogen;
- bestaande vermogensbelastingvoorstellen te helpen verbeteren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Nadat Congres 117 is op Congres 118 het verkiezingsprogramma opgesteld. Deze motie is daarin verwerkt. Op pagina 41 stellen wij dat vermogen eerlijker belast gaat worden. We voeren daarom een aparte vermogensbelasting ingesteld moet worden op vermogens in box 2 en box 3 boven een miljoen, met een verhoogd tarief boven de twee miljoen. De fractie heeft zich daarnaast de afgelopen tijd ingespannen voor het aanpakken van belastingconstructies en we hebben het toptarief voor box 2 verhoogd via een amendement.

Titel motie: **Stop stikstofblokkade van klimaatprojecten**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling D66 Duurzaam

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- dat de uitvoering van het Porthosproject (2,5 Mton CO₂ per jaar opslaan in lege gasvelden) is stilgelegd door een gerechtelijke uitspraak betreffende de stikstofproblematiek;
- Nederland hierdoor het CO₂-reductiedoel voor 2030 niet zal halen;
- in het Net Zero Industry Act wetsvoorstel van de Europese Commissie voorrang wordt gegeven aan klimaatmaatregelen in het geval van strijdige doelen;

overwegende dat:

- Nederland op slot zit omdat we de natuur niet goed hebben beschermd;
- de stikstofuitstoot door tijdelijke bouwwerkzaamheden in het algemeen geringer is dan de cumulatieve uitstoot door agrarische bedrijven en industriële piekbelasters;
- reductiemaatregelen bij bedrijven en activiteiten die permanent stikstof uitstoten effectiever zijn dan het uitstellen van bouwwerkzaamheden;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- te bewerkstelligen dat projecten die evident in het belang zijn voor de energietransitie, zoals de versterking van het elektriciteitsnet en de uitvoering van onderzeese CO₂-opslag, weer doorgang kunnen vinden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld in Congres 118. Deze motie is hierin verwerkt op pagina 19, waarin we stellen dat we de opslag van energie stimuleren, en innovaties hiervoor aanmoedigen. Verder investeren we in een waterstofnetwerk op land en in de Noordzee. In de Tweede Kamer hebben we steun verleend aan een bouwvrijstelling voor initiatieven die bijdragen aan de energietransitie, klimaataanpak of stikstofreductie. Dit ondermeer via een eigen motie die de regering vraagt een prioritering te maken voor de verdeling van schaarse stikstofruimte.

PM117.C15

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Lelylijn naar Hamburg**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Lennart Droppert

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- goede internationale treinverbindingen duurzaamheid in de hand werken;
- Noord-Duitsland en Scandinavië belangrijke bestemmingen zijn voor zakelijke- en vakantie reizigers;
- Duitsland en Denemarken begonnen zijn aan een Hogesnelheidslijn tussen Hamburg en Kopenhagen;
- de Lelylijn is opgenomen in het EU Trans-European Transport Network;

overwegende dat:

- In combinatie met de Lelylijn er een belangrijke schakel mist tussen Groningen, Noord-Duitsland en Scandinavië;
- Nederland zich ook moet oriënteren op Noord-Europa;

roept de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- om zich in te spannen om te bewerkstelligen dat de Lelylijn zal worden doorgetrokken naar Hamburg;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma opgemaakt tijdens Congres 118. Deze motie is hierin opgenomen op pagina 145, waar we stellen dat D66 zich zal blijven inzetten voor goede bereikbaarheid. De Lelylijn wordt doorgetrokken naar Bremen en Hamburg. Dankzij de inzet van de Tweede Kamerfractie is de Lelylijn daarnaast onderdeel van het Europese TEN-T netwerk, waar alle belangrijke Europese verbindingen in zijn opgenomen. Hierdoor komt zij ook in aanmerking voor extra financiering vanuit Brussel.

PM117.C16

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Lelylijn voor 2035**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Lennart Droppert

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de aanleg van de Lelylijn vertraging oploopt door stikstofuitstoot;
- D66 zich heeft uitgesproken als voorstander van de Lelylijn;
- goede treinverbindingen duurzaamheid in de hand werken;

overwegende dat:

- investeringen in het Noorden nog ruimschoots achterlopen;
- zowel de Randstad, Flevoland en de noordelijke provincies profiteren van betere bereikbaarheid;
- een verbetering van de bereikbaarheid het noorden een economische impuls zal geven;
- de Lelylijn kan worden gebruikt om internationale verbindingen aan te leggen;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- om zich in te zetten dat de Lelylijn voor 2035 gereed zal zijn;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma opgemaakt tijdens Congres 118. Deze motie is hierin opgenomen op pagina 145, waar we stellen dat D66 zich zal blijven inzetten voor goede bereikbaarheid. De Lelylijn wordt doorgetrokken naar Bremen en Hamburg. We willen in 2025 bindende afspraken met Duitsland. Dankzij de inzet van de Tweede Kamerfractie is de Lelylijn daarnaast onderdeel van het Europese TEN-T netwerk, waar alle belangrijke Europese verbindingen in zijn opgenomen. Hierdoor komt zij ook in aanmerking voor extra financiering vanuit Brussel.

PM117.C17

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Auteursrecht AI**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Vasko Lozanov

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de wettelijke lijn tussen makerschap en intellectueel eigendom steeds vaker vragen oproept wanneer het om kunstmatige of artificiële intelligentie (AI) gaat;
- de ontwikkelingen in AI het mogelijk hebben gemaakt dat computersystemen een eigen ontwerp genereren;
- juist op dit gebied mensen steeds vaker kampen met die vraag aan wie uiteindelijk de auteursrechten op het gegenereerde werk zou moeten toekomen;
- voor andere werken die niet doormiddel van AI gegenereerd zijn de wet helder is;

overwegende dat:

- vast staat dat de AI zelf in ieder geval geen rechthebbende kan zijn;
- een AI immers geen persoon is en daarom ook geen wettelijke rechten en plichten heeft;
- er nog altijd de vrijheid bestaat om in een contract hiervan af te wijken, zouden AI-ontwikkelaars en hun afnemers tot andere oplossingen willen komen;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- een wettelijk stelsel te bevorderen waaronder AI-gegenereerde werken volledig uitgesloten van auteursrecht worden en alle werken automatisch in het publieke domein belanden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
<p>Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie.</p> <p>Hind Dekker-Abdulaziz heeft een motie ingediend over een integrale visie op nieuwe AI-producten. In navolging daarvan heeft Alexandra van Huffelen op 1 januari 2024 de Overheidsbrede visie Generatieve AI gepubliceerd. In deze visie wordt uitgebreid ingegaan op de betekenis van AI voor auteursrecht en voor de wetgeving daaromtrent, waaronder de Europese wetgeving. Het digitale domein is bij uitstek een domein waarbij Europese wetgeving het meest effectief is. Op woensdag 13 maart is de Europese AI Act aangenomen in het Europees Parlement. Daarin zijn o.a. eisen opgenomen over de vermelding dat de inhoud is gegenereerd door AI en het bieden van een overzicht van auteursrechtelijk beschermde gegevens die voor het trainen van systemen zijn gebruikt.</p>

PM117.C18

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Het recht op Kunst en Cultuur is een grondrecht**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling Kunst, Cultuur en Media

Woordvoerder: Anno Fekkes

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de coronapandemie heeft aangetoond dat Kunst en Cultuur onlosmakelijk verbonden zijn met het welzijn van burgers en als grondrecht niet beperkt mogen worden. Welzijn is een grondrecht;
- onderzoek heeft aangetoond dat het ervaren van Kunst en Cultuur een positieve invloed heeft op andere vaardigheden, zoals taal (uitdrukkingsvaardigheden), het stimuleren van lezen, onderzoekend leren en ons inspireert om deel te nemen aan onze pluriforme samenleving;

overwegende dat:

- kunst en kunstzinnige creativiteit de beste kans bieden om ook in pandemische situaties met een bevrijdend gevoel de confrontatie met de wereld aan te gaan en te verwerken. Het versterkt onze mentale weerbaarheid;
- de confrontatie met Kunst en Cultuur ons leert kijken, leert luisteren en leert verbinden en ons aldus het juiste gereedschap biedt om 'om te denken'. Immers, de onzekerheidsvaardigheid van kunstenaars is nodig bij de grote transities in onze samenleving (Robert Dijkgraaf);
- recht op Kunst en kunstzinnige creativiteit in onze wetgeving moet worden verankerd. Het is een grondrecht!;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- een motie in de Kamer in te dienen met als doel het recht op Kunst en Cultuur in de wet te verankeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie. De Tweede Kamerfractie heeft dit punt wel in debatten aan de orde gebracht. Daarnaast wordt momenteel het cultuurbestel herzien, daar kan dit punt in behandeling ook in meegenomen worden.
--

PM117.D01

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Stok-achter-de-deur bij de aanpak van nationale crises**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Kalle Duvekot

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Nederland geconfronteerd wordt met een aantal grote crises en een effectieve aanpak van deze crises een nationale aanpak vergt;
- het Rijk ten aanzien van sommige taken van gemeenten en provincies over meer doorzettingsmacht moet beschikken om zonodig voortvarend te kunnen optreden in crisissituaties;
- het kabinet bij de opvang van vluchtelingen heeft gekozen voor meer doorzettingsmacht - voor het geval dat nodig is - met het wetsvoorstel Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (de 'spreidingswet');
- er in het wetsvoorstel tot wijziging van de Omgevingswet geen voorziening is opgenomen waarbij het Rijk de bevoegdheid krijgt om zonodig knopen door te hakken, indien de afgesproken stikstofdoelstellingen niet tijdig worden gehaald;

overwegende dat:

- het halen van de stikstofdoelstellingen van groot belang is voor mens, natuur en milieu;
- het Rijk over de bevoegdheid zou moeten beschikken om - indien noodzakelijk - knopen door te hakken bij de aanpak van de stikstofproblematiek;
- het bij de aanpak van andere nationale crises ook van belang is dat het Rijk over dergelijke bevoegdheden beschikt;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- om zich actief in te zetten om het wetsvoorstel tot wijziging van de Omgevingswet omgevingswaarde stikstofdepositie 2030 te verrijken met een bevoegdheid van het Rijk om zonodig bestuurlijke knopen door te hakken en aanwijzingen te kunnen geven met betrekking tot relevante beslissingen inzake vergunningverlening;
- om ook bij de behandeling van overige voor de aanpak van nationale crises relevante wetgeving te onderzoeken of is voorzien in een effectieve stok-achter-de-deur bevoegdheid van het Rijk;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie. De Tweede Kamerfractie snapt het verzoek dat met deze motie wordt gedaan heel goed, maar heeft er desalniettemin geen opvolging aan kunnen geven. De fractie staat nog steeds vierkant achter het beter te beschermen van natuur. Helaas is de wetswijziging om de stikstofdoelen aan te scherpen naar 2030, zoals afgesproken in het vorige coalitieakkoord, na de val van het kabinet on hold gezet door de minister voor Natuur en Stikstof. Het zelf indienen van een wetswijziging om 2030 als doeljaar te hanteren voor een halvering van de stikstofuitstoot en het Rijk daarbij verdergaande bevoegdheden te geven, kost de

fractie veel tijd. Gezien de huidige politieke verhoudingen acht de fractie de kans echter nihil dat dat voorstel kan rekenen op een meerderheid in de Kamer. Daarom is er niet voor gekozen om hier tijd en middelen op in te zetten. Voor wat betreft het tweede verzoek in de motie heeft de Tweede Kamerfractie geconcludeerd dat de relevante wetgeving in principe op orde is, maar dat bij iedere wetsbehandeling wordt gekeken of de bevoegdheden van alle relevante overheden nog passend zijn.

PM117.D02

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Betere subsidieregelingen voor meer circulaire duurzaamheidsoplossingen**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling D66 Duurzaam

Woordvoerder: Ronald Buijsse

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- de energietransitie zich op vele fronten positief ontwikkelt;
- dat nog meer dan 80% van de investeringen plaats moeten vinden in op duurzaamheid gerichte apparatuur, zoals zonnepanelen, warmtepompen, windmolens en batterijen (voor elektriciteit en warmte) bij netwerkbedrijven, andere bedrijven en organisaties en consumenten;
- er een grote mate van verschil is in mate van circulariteit van de apparatuur, zoals berekend in life cycle analyses (LCA), de Milieu Kosten Indicator (MKI) en de Leidraad "Meten van Circulariteit" van platform CB'23;
- dat er steeds meer apparatuur met een hoge mate van circulariteit beschikbaar komt;
- apparatuur met een hoge mate van circulariteit nog een achterstand heeft o.a. qua prijs ten opzichte van apparatuur met een lage mate van circulariteit;
- er nu nog geen of weinig onderscheid gemaakt wordt in (subsidie)regelingen voor wat betreft de mate van circulariteit van duurzame oplossingen;

overwegende dat:

- investeringen in duurzame oplossingen met een hoge mate van circulariteit juist nu, nu er veel geïnvesteerd gaat worden, versneld gestimuleerd zou moeten worden om ook duurzaamheid op middenlange termijn te garanderen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich op korte termijn sterk te maken voor regelingen die de aanschaf van duurzame oplossingen met een hoge mate van circulariteit veel sterker stimuleren dan oplossingen met een lage mate van circulariteit;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld in Congres 118. Deze motie is hierin verwerkt op pagina 24 en 25, waarin we stellen dat circulariteit de belangrijkste kans biedt om op nationaal en Europees niveau voldoende kritieke grondstoffen te verkrijgen. Verder breiden we het Versnellingshuis uit tot een Instituut Circulaire Economie, dat ook helpt om wet- en regelgeving toe te snijden op circulariteit. Daarnaast, zoals op pagina 22 aangegeven, zetten we in 2040 in op 75% circulariteit.

Titel motie: **Prioriteit voor vervanging kolencentrale**

Indiener: thema-afd D66 Duurzaam

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Nederland op 19 november 2021 een intentieverklaring heeft getekend met Namibië over samenwerking op het gebied van energie, meer in het bijzonder de export van in Namibië geproduceerde groene waterstof naar Nederland;
- Invest International hiervoor reeds 40 miljoen euro ter beschikking heeft gesteld;

overwegende dat:

- in Namibië elektriciteit wordt geproduceerd in een kolencentrale van 120 MW;
- die kolencentrale kan worden vervangen door een zonnecentrale met zonnepanelen (PV), zonnespiegels (CSP) en thermische opslag, die basis-last elektriciteit kan leveren;
- diezelfde zonnecentrale in plaats van deze nuttige vervanging van fossiel opgewekte elektriciteit ook waterstof kan produceren, waarmee je aardgas of olie kan vervangen, en dus de CO₂-uitstoot kunt verminderen;
- als je de kolencentrale vervangt door de zonnecentrale, en de waterstofproductie achterwege laat, er 5 keer meer CO₂ wordt bespaard dan wanneer de stroom wordt gebruikt om waterstof te produceren;
- dus in deze casus de productie van waterstof uit zonnestroom tot gevolg heeft dat de opwarming van de aarde wordt versterkt;

spreekt uit dat:

- zolang de kolencentrale in Namibië niet volledig is vervangen door een of meerdere zonnecentrales, waterstof uit dat land niet het predicaat groen verdient, en dus ook geen financiële voorkeursbehandeling mag krijgen ten opzichte van grijze waterstof;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie. De inzet van de Tweede Kamerfractie is erop gericht om groene waterstofproductie zo veel en zo snel mogelijk te realiseren, zowel in het binnen- als buitenland.

Titel motie: **ETS2 voor klimaatrechtvaardigheid**

Indiener: Christiaan Alofs e.a.

Woordvoerder: Christiaan Alofs

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Europa besloten heeft tot het invoeren van ETS-2, een emissiehandel voor transportbrandstoffen en huishoudbrandstoffen;

overwegende dat:

- het afgelopen jaar aangetoond heeft dat een hoge energieprijis effectief is in het terugdringen van energiegebruik;
- het afgelopen jaar aangetoond heeft dat een hoge energieprijis grote koopkrachteffecten heeft die lage- en middeninkomens met name treffen;
- het ETS-2 zal leiden tot een verhoging van de prijs van huishoud- en transportbrandstoffen;
- zonder aanvullende maatregelen de laagste inkomens hier het meeste onder lijden;
- Oostenrijk, Duitsland en Zwitserland besloten hebben tot invoering van een evenredige uitkering van de opbrengst van hun CO₂-prijs aan burgers;
- door deze uitkering een progressief inkomenseffect heeft waardoor lage- en middeninkomens worden ondersteund;
- de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid over klimaatbeleid adviseert: "Veranker de aandacht voor rechtvaardigheid in het beleidsproces door verdelingsbeginselen stelselmatig en vroegtijdig expliciet te maken.";
- verdelingsbeginselen door Europa aan de lidstaten worden overgelaten;

spreekt uit dat:

- de opbrengsten van een CO₂-heffing op transport en huishoudbrandstoffen gebruikt moeten worden voor koopkrachtherstel door evenredige uitkering aan alle burgers.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld in Congres 118. Deze motie is hierin opgenomen op pagina 15, waarin we stellen dat we het ETS willen uitbreiden naar meer sectoren en gratis rechten in het ETS volledig afschaffen. De Tweede Kamerfractie is zich terdege bewust van de koopkrachteffecten die beprijzingsmaatregelen kunnen hebben. In het concept-verkiezingsprogramma was daarom een 'klimaatbonus' opgenomen: een uitkering van €250 per jaar voor iedere Nederlander van 18 jaar en ouder, bedoeld om negatieve koopkrachteffecten door klimaatbeleid te compenseren. Op Congres 118 is dit onderdeel van het verkiezingsprogramma echter middels een amendement verwijderd.

Titel motie: **Benut rioolslib voor een circulaire economie**

Indiener: Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder: Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- dankzij kunstmest de landbouwproductie de groei van de wereldbevolking bijhouden;
- en fosfaat een belangrijk onderdeel is van kunstmest;
- wetenschappers waarschuwen voor een uitputting van de wereldwijde fosfaatvoorraad;
- men hierbij verwacht dat het rond 2030 steeds duurder en moeilijker wordt om fosfaat te ontginnen en tussen 2070 en 2110 de bekende wereldvoorraden volledig uitgeput zijn;
- het overgrote deel van de reserves in handen is van Marokko en de Westelijke Sahara (43%), China (27%) en de Verenigde Staten (7%);

overwegende dat:

- waterschappen fosfaat uit rioolslib te kunnen halen en kunnen gebruiken als struviet om kunstmest te vervangen;
- sinds kort deze struviet ook als grondstof mag dienen voor kunstmest;
- projecten om grondstoffen uit rioolslib te winnen gebaat zijn bij een stabiele afzetmarkt;
- waterschappen deze projecten moeten financieren en moeten hier als orgaan individueel over beslissen;
- het toelaten van fosfaat de weg opent naar meer hergebruik van grondstoffen uit rioolwater volgens de Unie van Waterschappen;
- het tempo van de introductie van nieuwe vormen van hergebruik omhoog moet volgens de Unie van Waterschappen om de doelen van het programma 'Nederland circulair in 2050' te halen waarbij in 2030 50% minder primaire grondstofstromen worden verbruikt;
- de waterschapslasten op termijn verlaagd kunnen worden door het zoveel mogelijk benutten van grondstoffen en energie uit rioolwater;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- aan te dringen op een eenduidige financiering van waterschappen vanuit het Rijk om fosfaat en grondstoffen terug te winnen vanuit rioolwater die past bij de ambities van 'Nederland circulair in 2050';
- aan te dringen op beleid vanuit het Rijk om overheden struviet te laten gebruiken in plaats van kunstmest;
- zich in te spannen om waar mogelijk de introductie van nieuwe vormen van hergebruik van grondstoffen uit rioolwater te versnellen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Deze motie is daarin deels verwerkt op pagina 160, waarin we stellen dat we veel minder gebruik gaan maken van kunstmest. In plaats daarvan worden natuurlijke en organische alternatieven ingezet, zoals reststoffen uit de mest als 'kunstmest' in de akkerbouw.

Titel motie: **Wacht niet tot 2027 met invoering van ETS2**

Indiener: Christiaan Alofs e.a.

Woordvoerder: Christiaan Alofs

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Europa besloten heeft tot het invoeren van ETS-2, een emissiehandel voor transportbrandstoffen en huishoudbrandstoffen;
- deze wetgeving pas in 2027 in werking treedt;

overwegende dat:

- onderzoek van de Europese Commissie aantoonde dat ETS-2 40% van de reductiedoelstellingen voor transport en gebouwde omgeving realiseert;
- uit onderzoek van het WWF blijkt dat Nederland het land is zonder een nationale CO2-prijs dat het meest achterblijft bij de Europese ESR doelstellingen;
- het CPB een sterke stijging van de armoede in Nederland verwacht bij het wegvallen van steunmaatregelen;
- het afgelopen jaar aangetoond heeft dat een hoge energieprijs effectief is in het terugdringen van energiegebruik;
- het afgelopen jaar aangetoond heeft dat een hoge energieprijs grote koopkrachteffecten heeft die lage- en middeninkomens met name treffen;
- een CO2-prijs met klimaatdividend een progressief inkomenseffect heeft waardoor lage- en middeninkomens worden ondersteund;
- diverse Europese landen al eerder met succes een CO2-heffing met klimaatdividend hebben ingevoerd;
- ETS2 pas in 2027 in werking treedt terwijl de klimaatcrisis en de koopkrachtcrisis nu actueel zijn;

spreekt uit dat:

- Nederland dient zo spoedig mogelijk een CO2-prijs volgens de systematiek van het ETS-2 in combinatie met een klimaatdividend in te voeren en niet te wachten tot 2027;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie verwerkt op p. 13, waar staat dat we toe willen naar een eerlijker belastingstelsel waarin werken loont en vervuiling een prijs krijgt. Het beprijzen van vervuiling is ook wat ETS-2 doet. De Tweede Kamerfractie staat achter de intentie van de motie, maar ziet in dat het invoeren van een toegespitste beprijzingssystematiek voor 2027 niet reëel is en acht het daarom beter om dit via het reguliere implementatieproces te doen tegelijkertijd met andere lidstaten. Hierin speelt zwaarwegend mee dat vroegtijdige implementatie van beprijzing ook koopkrachteffecten heeft. De motie suggereert hiervoor een klimaatdividend. In het concept-verkiezingsprogramma stond in lijn hiermee een 'klimaatbonus' van €250 per jaar voor alle Nederlanders van 18 jaar en ouder. Op Congres 118 is deze passage echter per

amendement is verwijderd. Zonder een klimaatdividend/klimaatbonus zou een vroegtijdige implementatie van ETS-2 naar mening van de fractie te grote koopkrachteffecten hebben.

PM117.D07

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Groene waterstof op Curacao en Aruba**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling D66 Duurzaam

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- Curacao en Aruba stappen maken naar een volledig duurzame elektriciteitsvoorziening;

overwegende dat:

- Deze eilanden hiermee goed op weg zijn;
- deze eilanden binnen redelijke tijd kunnen voldoen aan de voorwaarden voor de productie van groene waterstof;
- Aruba en Curacao om historische redenen de steun van Nederland verdienen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- te bewerkstelligen dat Nederland op het gebied van waterstof gaat samenwerken met Curacao en Aruba naar voorbeeld van de reeds bestaande overeenkomsten met Namibië en Oman;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie. Onder aanvoering van D66 heeft de regering met de afzonderlijke Caribische Landen de samenwerking op het gebied van hernieuwbare energie verstevigd. Zo zijn afspraken gemaakt over het uitwisselen van personeel en wetenschappelijke en technologische kennis en het organiseren van bijvoorbeeld gezamenlijke werkgroepen en onderzoeksprojecten. Zowel Aruba, Curaçao en Sint Maarten hebben elk een apart plan om de energietransitie verder in gang te zetten met ondersteuning vanuit de overheid

Titel motie: **Kosten van overheidsgaranties m.b.t. energiescenario's**

Indiener: Ledenvergadering thema-afdeling D66 Duurzaam

Woordvoerder: Theo Overes

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- er, volgens het KPMG-rapport "Marktconsultatie kernenergie" (1 juli 2021), een groot aantal (>40) overheidsgaranties nodig zal zijn om private financiers deel te laten nemen aan Nederlandse kerncentrales;
- het hierbij ook gaat om substantiële financiële en technische garanties gedurende de gehele levenscyclus van kerncentrales, zoals voor kostenstijging tijdens de bouw, teruglopende omzet, onvoorziene kosten van de eindberging van het nucleaire afval, of onvoorziene kosten van de ontmanteling;
- deze garanties een substantiële kostenpost voor de overheid kunnen worden;
- volgens een prognose van TenneT zal een kerncentrale in 2030 mogelijk nog maar 68% van de tijd kunnen draaien t.g.v. aanbod van zonne- en windenergie, waardoor er gedurende 32% van de tijd een beroep kan worden gedaan op de omzetgaranties;

overwegende dat:

- er ook voor de alternatieven voor kernenergie overheidsgaranties nodig kunnen zijn;
- het daarom voor een eerlijke en objectieve vergelijking van verschillende energiescenario's (combinaties van zon, wind, waterstof-import, kernenergie, etc.) belangrijk is dat een inschatting van de (mogelijk aanzienlijke) kosten van de overheidsgaranties, nodig voor de verschillende energiebronnen, wordt meegenomen;
- voor het inschatten van deze kosten gebruik gemaakt kan worden van de rekenmethodes waarmee verzekeraars de "Best Estimate Liabilities" bepalen, gebaseerd op mogelijke uitbetalingen en hun geschatte kans;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- bij het vergelijken van verschillende energiescenario's en bij het bepalen van de resulterende lasten voor de schatkist (en uiteindelijk de belastingbetaler), zich sterk te maken voor het meenemen van een reële inschatting van de kosten ten gevolge van overheidsgaranties en de andere risico's die de overheid loopt m.b.t. alle benodigde energiebronnen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. In het programma stellen wij op pagina 18 dat we zorgen voor transparantie en eerlijke verdeling voor kernenergie, terwijl we de versturende impact op andere duurzame energieaanbieders minimaliseren. We stimuleren de ontwikkeling van nieuwe technieken, en stellen van tevoren duidelijke regels af voor de sluiting van kerncentrales wanneer er een schoner en goedkoper duurzaam energiesysteem door de overheid gewenst is. De Tweede Kamerfractie blijft altijd scherp op de kosten van kernenergie. Zo stellen we

hierover vragen in relevante debatten en gaan we prudent om met moties over kernenergie die leiden tot kostenverhogingen.

Titel motie: **Benut agrarische kennisnetwerken als essentieel onderdeel van de landbouwtransitie**

Indiener: Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder: Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- De overheid met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) voor 2030 de natuur ruimte wil bieden voor herstel en versterking, de kwaliteit van bodem en water verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering;
- De provincies uiterlijk 1 juli 2023 een eerste versie van de plannen voor ieder gebied klaar moeten hebben;
- De landbouwsector een belangrijke rol speelt bij de plannen voor ieder gebied;

overwegende dat:

- De gebiedsprocessen per gebied verschillen omdat overal de kwaliteit van natuur, water en bodem anders is;
- De uitwerking en maatregelen per bedrijf kunnen verschillen omdat de bedrijfsvoering, type bodem, bodemgebruik en omstandigheden overal anders is;
- Boeren gelijktijdig aan meerdere doelen moeten werken, namelijk: stikstof, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, biodiversiteit en klimaatverandering;
- Een onafhankelijk landbouwadviseur en procesbegeleider zonder financieel winst oogmerk boeren kan ondersteunen in het creëren van nieuwe verdienmodellen en het verduurzamen van hun bedrijf dat aansluit op hun bedrijfsvoering;
- Deze onafhankelijk landbouwadviseur en procesbegeleider boeren ook mentaal kan ondersteunen omdat de komende transitie mentaal veel vergen van boeren;
- Er in de meeste gebieden al een lange historie is van samenwerking waarbij veel kennis en vakmanschap aanwezig is;
- Het vertrouwen van boeren in de overheid op dit moment laag is;
- Het daarom belangrijk is om boeren te ondersteunen via vertrouwde netwerken, organisaties en adviseurs;

spreekt uit dat:

- De Tweede Kamerfractie zich inspant om onafhankelijke landbouwadviseurs en procesbegeleiders in te stellen als standaard in alle gebiedsprocessen van het NPLG;
- Deze adviseurs en procesbegeleiders kennisuitwisseling binnen de gebieden en binnen de sector stimuleren en faciliteren via bestaande netwerken, organisaties en adviseurs;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling
Sinds Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Bij het opstellen van het verkiezingsprogramma is bovenstaande motie niet meegenomen. Ook is er geen amendement ingediend met de strekking van bovenstaande motie. De Tweede Kamerfractie staat echter volledig achter deze motie en zal bij de eerstvolgende relevante parlementaire aangelegenheid handelen in lijn met de motie.

PM117.D10

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **GLB voor vee? Weg ermee!**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Maarten Tollenaar

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- met €386.6 miljard en daarmee ca. 32% van de uitgaven van het meerjarig financieel kader van de EU (2021-2027) het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) veruit de grootste structurele kostenpost van de EU is;
- veehouderij verantwoordelijk is voor meer dan de helft van de agriculturele uitstoot geproduceerd in Europa;
- het GLB als doelstelling heeft om uitstoot te verminderen;

overwegende dat:

- het huidige GLB effectief vrijwel niets doet om de uitstoot van de veehouderij te verminderen, maar het juist kunstmatig in stand houdt door gigantische subsidies;
- de voedselzekerheidsdoelstelling van het GLB beter vervuld kan worden door te focussen op planten met veel proteïne en nieuwe technieken zoals kweekvlees en door schimmels geproduceerde zuivel;
- de subsidies uit het GLB een marktverstoring effect hebben dat de voedselmarkt slecht vatbaar maakt voor prikkels vanuit de Europese consumenten zelf;
- de subsidies uit het GLB het importeren van Europees voedsel kunstmatig goedkoop maakt wat agrarische economische ontwikkeling in andere landen, waaronder in ontwikkelingslanden, oneerlijk lastig maakt;
- de onethische behandeling van dieren in de bio-industrie mede in stand wordt gehouden door de subsidies uit het GLB;

spreekt uit dat:

- de subsidies vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voor veeteelt zo snel mogelijk moeten verdwijnen, en dat het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zich meer moet richten op niet dierlijke methoden van eiwitproductie;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma opgesteld in Congres 118. Deze motie is verwerkt op pagina 160, waarin we stellen dat in het volgende Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid de generieke inkomenssteun in zijn geheel moet verdwijnen. Verder, zoals gesteld op pagina 159, zet Nederland zich in voor een nieuwe EU-eiwitstrategie om zo de importafhankelijkheid te reduceren en natuurlijke, lokale diervoeders te bevorderen. In aanloop naar de vernieuwing van het GLB in 2027 zetten wij er bij debatten op in dat de regering er in Europa aandringt op een nieuwe indeling van het GLB. Wij willen af van directe inkomenssteun voor boeren en het GLB gebruiken voor publieke diensten en duurzame landbouw, zoals plantaardige eiwitproductie. In het Europees verkiezingsprogramma komt het GLB ook meermaals ter sprake. Daarin is het voor ons van belang dat boeren die de omschakeling willen maken, doelgerichte steun

kunnen krijgen onder duidelijke voorwaarden. Daarbij hoort dus ook transitiesteun voor veehouders die duurzaam, extensief of plantaardig gaan boeren.

PM117.D11

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Faciliteren psychedelische therapieën**

Indiener: Kalle Duvekot e.a.

Woordvoerder: Evert Manders

Het D66 Congres op zaterdag 13 mei 2023 bijeen te Amsterdam,

constaterende dat:

- psychedelica zoals psilocybine, MDMA en ketamine potentieel hebben om gebruikt te worden als therapeutische middelen voor diverse mentale gezondheidsaandoeningen;
- er steeds meer wetenschappelijke studies verschijnen die de effectiviteit van psychedelische therapieën aantonen, met name voor behandeling van PTSS, depressie, en angststoornissen;

overwegende dat:

- psychiatrische aandoeningen zoals PTSS, depressie en angststoornissen grote gezondheidsproblemen vormen in onze samenleving;
- er een toenemende vraag is naar alternatieve behandelingen voor deze mentale gezondheidsaandoeningen, omdat traditionele behandelingen vaak onvoldoende effectief zijn;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te zetten om de toegang tot psychedelische therapieën te faciliteren voor patiënten met mentale gezondheidsaandoeningen, onder begeleiding van gekwalificeerde zorgverleners;

en gaat over tot de orde van de dag.

Terugkoppeling

Na Congres 117 is het verkiezingsprogramma vastgesteld op Congres 118. Deze motie is hierin opgenomen op pagina 135, waarop we stellen dat we onderzoek naar de medicinale en therapeutische werking van psychedelica stimuleren door extra financiering ter beschikking te stellen en barrières weg te nemen. We willen een strategie om onderzoek en zorginnovatie op dit gebied verder ontwikkelen.